

Nr 264.

Af herr **Jönsson** i Slätåker i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om föreningar m. m.

I proposition nr 83 har Kungl. Maj:t framlagt förslag till lag om föreningar. Detta förslag innebär i flera afseenden väsentliga förbättringar i jämförelse med nu gällande lag om registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet den 28 juni 1895, men då uti nu framlagda lagförslag icke tillbörlig hänsyn tagits till de erfarenheter, som vunnits inom landtmännens under de senare åren så storartadt utvecklade föreningsrörelse, tillåter jag mig här nedan framhålla några synpunkter, som jag anser böra komma till uttryck i den nya föreningslagen.

Enligt nu gällande lag kunna medlemmarna icke bindas vid en förening under längre tid än högst två år från inträdet och denna bestämmelse är bibehållen uti det föreliggande lagförslaget. För en förening, som bildas i syfte att anlägga ett större industriellt verk, såsom ett exportslakteri, en torfströfabrik o. d., eller hvars verksamhet är i högre grad beroende af konjunkturerna, är det af mycket stor betydelse, att föreningen kan binda sina medlemmar för en något längre tid än två år, så att icke ogynnsamma konjukturer, synnerligast under föreningens första verksamhetsår, då föreningens ställning är svagast och dess utgifter för organisation m. m. äro störst, kunna föranleda ett större antal medlemmar att utträda ur föreningen och därigenom tvinga densamma att upphöra med sin verksamhet.

I Danmark, som ju är föregångslandet på andelsrörelsens område, bruka de personer som bilda en förening förbinda sig att tillhöra densamma under fem år och aflämna en för samma tid gällande förbindelse. Då någon olägenhet häraf icke försports, utan tvärtom en sådan bestäm-

melse gifvit ökad stadga och större förtroende åt hela företaget, vore det af icke ringa betydelse för föreningsrörelsens sunda utveckling i vårt land, om det i en förenings stadgar kunde föreskrivas, att medlemmar icke ägde rätt att utträda förr än fem år efter inträdet.

För skärpning af medlemmarnas ansvar fordras enligt förslaget, i likhet med nu gällande lag, att alla medlemmarna därom skola förena sig.

Denna bestämmelse gör det praktiskt taget omöjligt för de stora andelsföreningarna med deras tusental af medlemmar att öka medlemmarnas ansvarighet, om detta i och för utvidgning af föreningens verksamhet eller af annan anledning skulle finnas önskvärdt, ty det behöfves ju endast, att en enda medlem sätter sig däremot, så förfaller hela förslaget.

Den enda utväg, som nu i dylika fall står till buds, är att först upplösa föreningen och därefter bilda en ny förening med större ansvarighet. Detta är dock en alltför riskabel och omständlig utväg, för att den annat än i yttersta nödfall skulle blifva använd.

Skärpning af medlemmarnas ansvarighet bör därför kunna beslutas på föreningsstämma med kvalificerad majoritet. I Tyskland kan dylik höjning af medlemmarnas ansvarighet beslutas å föreningsstämma med två tredjedelars majoritet, men då dylik majoritet uti nu gällande lag erfordras för annan stadgeändring och då det för beslut om skärpning af medlemmarnas ansvarighet bör fordras allmänare anslutning från medlemmarnas sida till därom väckt förslag, håller jag före, att beslut om skärpning af medlemmarnas ansvarighet bör beslutas å två på hvarandra följande sammanträden, däraf minst ett ordinarie, och å det, som sist hållits, biträdts af minst tre fjärdedelar af de röstande.

De medlemmar, som ej vilja finna sig i ett dylikt beslut, äga rätt att utträda ur föreningen och böra ej kunna åläggas att åtaga sig den ökade ansvarigheten, om de inom viss tid, efter det att beslutet fattats, anmäla sig till utträde ur föreningen, så snart detta enligt stadgarna kan äga rum.

I föreliggande lagförslag har Kungl. Maj:t föreslagit ett försvårande, i jämförelse med nu gällande lag, af beslut om stadgeändringar, som röra föremålet för föreningens verksamhet, medlems rättighet att utträda ur föreningen samt grunderna för medlems uteslutande, för utöfvande af rösträtt, för användning af årsvinster m. m., i hvilka afseenden föreslagits, att beslut om sådan stadgeändring måste biträdas af samtliga röstande vid det sista af tvenne sammanträden.

I allmänhet böra ändringar af en förenings stadgar icke försvåras,

och då nu gällande bestämmelse om två tredjedelars majoritet vid det sista af tvenne sammanträden synes fullt betryggande och icke gifvit anledning till något missbruk, synes det mig lämpligare, att nu gällande lags lydelse i detta afseende bibehålles.

Registreringen af föreningar med personligen ansvariga medlemmar är enligt nu gällande lag synnerligen tidsödande och besvärlig både för föreningarna och registreringsmyndigheten, men någon ändring i denna omständliga procedur är icke i lagförslaget ifrågasatt. Det synes dock, som om det skulle kunna vara tillräckligt med en bestämmelse motsvarande den, som finnes i aktiebolagslagen, nämligen att styrelsen skulle vara pliktig att föra en förteckning öfver föreningens medlemmar med angifvande af antalet af deras insatser, hvilken skall på anfordran hållas för allmänheten tillgänglig. En sådan förteckning blefve säkerligen lika betryggande som, men betydligt mera upplysande än det hos Kungl. Maj:ts befallningshafvande förda registret, i hvilket endast angifves medlemmarnas namn och hemvister.

Den nuvarande registreringsskyldigheten inom föreningar med begränsad personlig ansvarighet verkar för närvarande så afskräckande, att många af de under de senaste åren bildade föreningarna, hvilka borde hafva valt denna ansvarighetsform, föredragit att låta inregistrera sig såsom föreningar utan personlig ansvarighet. Sker ingen ändring i den nya lagen, är det sannolikt, att föreningar med begränsad personlig ansvarighet, alltså den form, som borde i främsta rummet uppmuntras, blifva rätt sällsynta.

Då tvekan uppstått, huruvida nu gällande lag medgäfvit medlem rätt att minska antalet af sina insatser i föreningen, och ett dylikt medgifvande af registreringsmyndigheten i ett län ansetts stridande mot lagen, torde i den nya lagen böra införas en uttrycklig bestämmelse, att medlem är berättigad att öka eller minska antalet af sina insatser i föreningen.

Slutligen tillåter jag mig föreslå, att ordet »insats» öfverallt där det förekommer måtte utbytas med ordet »andel», som ofta användes i föreningarnas firmanamn och som i dagligt tal användes för att beteckna en förening af ekonomisk natur.

På grund af hvad sålunda anförts, får jag hemställa,

att Riksdagen, med anledning af Kungl. Maj:ts proposition nr 83 med förslag till lag om föreningar, ville antaga förslaget med följande ändrade lydelse af §§ 11, 13, 53, 56, 80 och 81.

§ 11.

Öfver föreningens medlemmar skall genom styrelsens försorg hållas förteckning, däruti medlemmarna betecknas med nummer i löpande följd; skolande i ekonomisk förening denna förteckning upptaga jämväl det antal insatser hvarmed hvarje medlem deltagar i föreningen. Sådan förteckning etc.

§ 13.

Medlem i ekonomisk förening äger att, efter egenhändigt underskrifven uppsägning, utträda ur föreningen; dock må i stadgarna kunna föreskrifvas, att uppsägning ej får ske förrän efter viss tid, högst fem år från inträdet i föreningen.

Medlem vare obetaget att öka eller minska antalet af sina insatser i föreningen, därvid bestämmelserna om inträde och utträde ur föreningen i tillämpliga delar skola gälla.

§ 53.

Beslut om ändring af ekonomisk förenings stadgar vare ej giltigt, med mindre samtliga medlemmarna förenat sig därom eller beslutet fattats å två på hvarandra följande sammanträden, däraf minst ett ordinarie, och å det sammanträde, som sist hållits, biträdts, där fråga är om beslut, hvarigenom medlemmarnas ansvarighet för föreningens förbindelser skärpes, af minst tre fjärdedelar af de röstande och, där fråga är om annat beslut, af minst två tredjedelar af de röstande.

Är för giltighet af beslut, hvarom ofvan är sagdt, något ytterligare villkor bestämdt i stadgarna, lände ock det till efterrättelse.

Har i stadgarna intagits bestämmelse, enligt hvilken annan bestämmelse ej må ändras utan att Konungen därtill lämnat medgifvande, må ej heller den förra bestämmelsen utan Konungens medgifvande ändras.

§ 56.

Beslut om ändring af föreningens stadgar skall af styrelsens ordförande ofördröjligen anmälas för registrering och må ej gå i verkställighet, innan registrering skett. Vid anmälan fogas, i två exemplar, af notarius publicus eller med styrelseledamöternas egenhändiga, be-

vittnade namnunderskrifter styrkt afskrift af protokoll, som förts i ärendet.

Beslut om sådan ändring af ekonomisk förenings stadgar, att medlemmarnas *ansvarighet skärpes eller deras* förpliktelse att erlægga afgifter till föreningen ökas, må ej tillämpas mot medlem, som icke bidragit till beslutet och uppsäger eller anmäler sig till utträde ur föreningen inom fyra veckor från det beslutet fattades eller, såvidt angår medlem i ekonomisk förening, enligt hvars stadgar medlem vid utgången af sagda tid ännu icke äger uppsäga sig till utträde, vidtager sådan åtgärd, så snart han är därtill berättigad.

Beslut, som innefattar nedsättning af de i ekonomisk förening gjorda insatsernas belopp eller lindring af den i sådan förening medlemmarna enligt stadgarna åliggande skyldighet att i föreningen göra insats eller inskränkning i den personliga ansvarighet för föreningens förbindelser de enligt stadgarna åtagit sig, må ej gå i verkställighet förrän ett år förflutit från det beslutit registrerades.

Utgår. § 80.

Utgår. § 81.

Stockholm den 31 mars 1910.

Jöns Jönsson.